

11.213⁴
84

11.213

ERDÉLYI TUDOMÁNYOS FÜZETEK

SZERKESZTI
DR. GYÖRGY LAJOS

1936.

AZ ERDÉLYI MÚZEUM-EGYESÜLET KIADÁSA

84. SZ.

HISTÓRIÁS ÉNEK BOCSKAY ISTVÁN RÓL

KÖZLI:
DR. KOZOCSA SÁNDOR

CLUJ

MINERVA IRODALMI ÉS NYOMDAI MŰINTÉZET RT. NYOMÁSA

1936.

ERDÉLYI TUDOMÁNYOS FÜZETEK

SZERKESZTI

DR. GYÖRGY LAJOS

1936.

AZ ERDÉLYI MÚZEUM-EGYESÜLET KIADÁSA

84. SZ.

HISTÓRIÁS ÉNEK BOCSKAY ISTVÁN RÓL

KÖZLI:

DR. KOZOCSA SÁNDOR

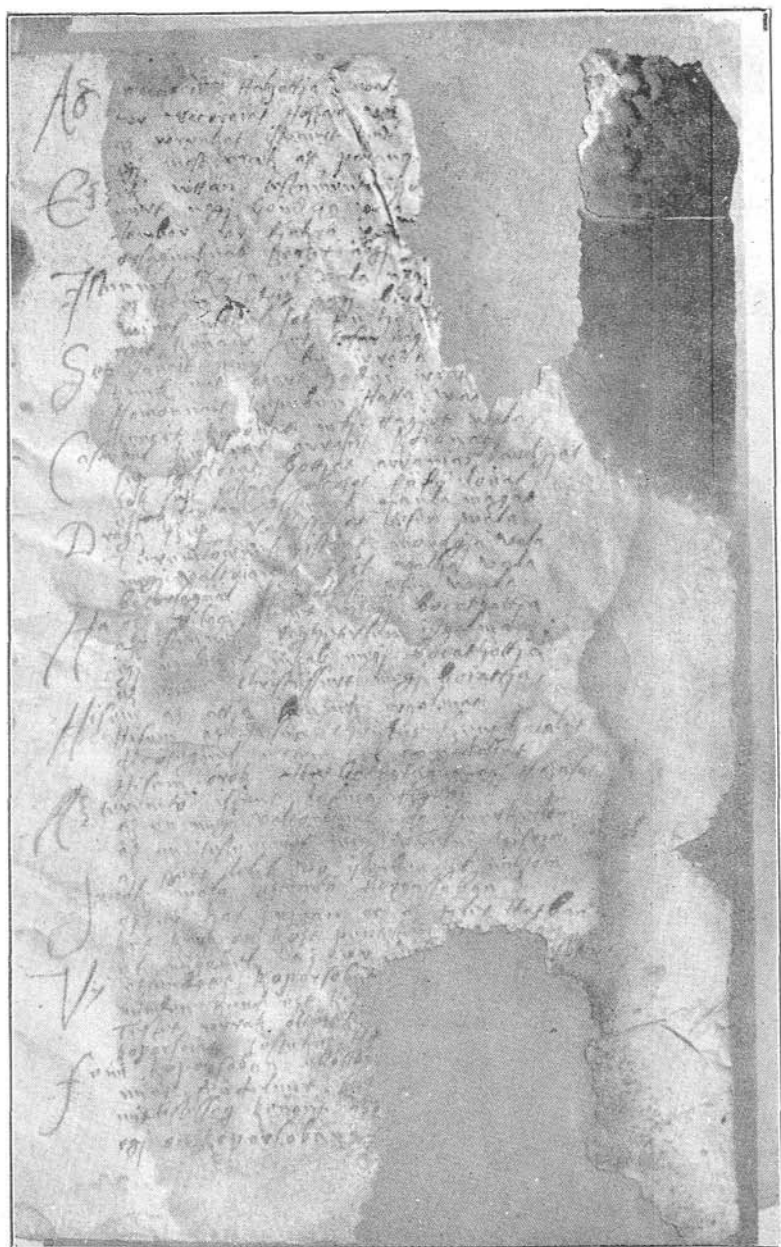

*H. Ora. Soe'che'nyi-Könyv
Könyv*

CLUJ

MINERVA IRODALMI ÉS NYOMDAI MŰINTÉZET RT. NYOMÁSA

1936.

A Boeskey-históriás ének zsélyi kéziratának egyik lapja.

A Zichy-család zseléi levéltárának, — mely eddig is oly gazdag tárháza volt irodalmunk multjának, — egy erősen rongált verskézirat töredékéhez jutottam boldogult Jakubovich Emil levéltári igazgató szívességéből. A kézirat 28, ívrét nagyságú lapból áll, melyen alapos nyomot hagytak az idők.

A históriás ének egy összefüggő eseménysorozatot tárgyal: Bocskay István erdélyi fejedelem dicsőséges életét az álmódi ütközetől (1604) tragikus haláláig. A Tinódi-féle krónikás hűségével mondja el a történelem közismert eseményeit s azokhoz alig fűz valamit, legfeljebb egy-két eseményen módosít. A kézirat annyira megrongálódott, hogy közlése is csak töredékesnek mondható. Égés és rothadás nyomai fedezhetők fel rajta. Sorsáról semmi közelebbit nem tudunk, sem azt, hogy miképen került Erdélyből, — ahol a megírás helyét kell kétség-telenül keresnünk, — a felvidéki Zseléyre, sem pedig azt a még érdekesebb kérdést nem tudjuk megnyugtatóan megoldani, ki írhatta, ki volt a szerzője? Ha Bocskay közvetlen környezetében keressük a szerzőt, akkor Czobor Mihályra, a *Chariklia* első magyar feldolgozójának személyére, esik tekintetünk, mint aki az egyetlen költő volt a fejedelem udvarában. Erre enged következtetni az is, hogy a históriás énekben Czobor többször is szerepel, viszont a versfők titka megfejthetetlen marad. Az ének, feltevésünk szerint, három részből állhatott; ezekből csak az utolsó, a harmadik maradt a legteljesebben ránk. A históriás ének szereplői mind közismert nagy férfiai voltak a XVI. századnak, közöttük a legnagyobb, a főhős: Bocskay. Az ő egyénisége van legjellegzetesebb vonásokkal kidomborítva, különösen ügyes hadi taktikájára világít rá az ismeretlen szerző élesen. Jelentősége, hogy ez az utolsó históriás ének, amelyben országos érdekű esemény van feldolgozva. Stílusa köznyelvi, s érdekes, hogy az e-ző és ő-ző nyelvjárás keverékének tekinthető, ami egyúttal Czobor Mihály szerzőségét is erősen támogatja, aki tudvalevőleg nem volt erdélyi származású.

A históriás ének csonkán is jelentős irodalomtörténeti alkotás: Bocskay István életének és korának egyetlen korabeli költői emléke. Jelentős azonkívül művelődéstörténeti szempontból is, öltözetének és a Bocskay koránának színes, pazar leírásával, úgyszintén a korabeli szokások és erkölcsök szemléletes megjelenítésével. Verselése eléggé dőcögő, de bizonyos leírásbeli alakító készséget nem lehet szerzőjétől megtagadni. Milyen érdekesen írja le Bocskaynak a töröktől való megkoronázását, a résztvevők alapos és hű bemutatását adva, vagy az ének legértékesebb részében milyen eleven szemléletességgel tárja fel a fejedelem utolsó napjait, szörnyű halálát és temetésének regénybe illő színességét.

Itt közöljük az eredeti szöveghez betűhíven a Bocskayról szóló éneket, 25. lapjának facsimiléjével, ahol éppen a datálása található. Az egész Bocskay-ének Erdély történetéből veszi tárgyát, annak legérdekesebb szeletét dolgozza fel. Erdélyi színekben gazdag nyelvi, irodalmi kincse a magyar XVI—XVII. századfordulónak.

Nemetek Jüvessét ur fj érti vala,
 az Vitézeknek Hirre atta vala
 minden felöl nép vgan reja füt vala
 gültön gül tabora sokasül vala
 Kassa felöl Jacob János¹ jü dobolüa álla
 sep taraskokat vontattatnak alla
 bockaj Istüant ök keresik vala
 pec² hadaüal ösüe sallottak vala
 Magjar Vitezek mind kesen walanak
 egj akaratuäl (ök) el Jndülanak
 ozd nemetek valanak
 salongüa villagnak
 alülagnak
 allat kjaltanak
 el cüdalkozanak
 marjat kjaltanak
 wülanak
 el Hullanak
 datanak
 mingjart nemetek romlani foganak.
 Sörniü Halalt ot nagj sokan vallanak
 es fogsagra benne sokan Jütanak
 pec² Jánosüal vr fiak Hozatanak
 magjar vitezek örömben walanak
 . . . asoknakis nagj sepen vot vala
 . . . sa eperies bartfa szeben vala
 . . . varossanakis leüel szol wala
 kiknek kigjelmet az casarnak ajanlja
 [vala.
 Hajdü witezek azzok kojeül valanak
 kiket hüil ernek esketnek hodoltatnak
 mindent bockaj samara esketnek
 nimet partossokat ölnék fosztanak
 [emesztnek
 Az casarnak is Irra kigjelmes vala
 fogadassat az magjarhoz io . . .
 lattiük orsagünknak uio . . .
 ki legj nagjob hitben . . .
 Ennis ajanlom kegjelmes . . .
 hozzatok valo jo akarat . . .
 az ur isten kj vezerlj . . .
 holtomig nektek ajanlom . . .
 Varasok ezzekrül tanacko . . .
 niomorült allapottio . . .
 az vr fjuak nagj io valast Jranak
 Istennek ezzekrül halat adanak
 Minden fele var megjeknek Jrata
 kegjelmes voltat az casarnak ajanlja
 . . . föv ürunkban vket megj tarttja
 . . . az casar ur kevannia
 Jo akaratuäl feienkent valanak

¹ Belgiojoso Barbieno Jakab János. ² Petz János, császári ezredes.

urak közzül kik egj tanacon voltak
 mert nemel nemet miat бүт es sok kart
 [vallottak
 josagok püstült es nagj summat attak
 Bockaj Istüan fejedelem wala.
 Illes Hazj¹ vitez nari pal¹ vala
 Homonnaj balint Homonnaj görgj³ vala
 magoci ferenc¹ cakj istüan⁵ vala
 Az nagj sagos batorí istüan⁶ wala
 ki nagj cendessegben ciak halgat vala
 mert az orsag H...s biraia vala
 casar pecetj ladajaban alj vala.
 Batorj Gabriel⁷ Rakolcj Szidmond⁸ vala
 giüla fj laslo⁹ Rakolcj laios¹⁰ vala
 preni i... preni gjörg¹¹ vala
 preni az melik pal¹² üala
 Köztük kataj kj lüt hozot vala
 Job ez vilagra ne sületet volna
 kancellariüs urünk titkossa wala
 ki miat vegreis essek halala.
 Casar caüsi azzonban jütanak
 kences Kassaban kiket bocatanak
 nagj szep öltözöt Jancarok valanak
 casar ajandekiaüal be szallanak
 Erdelj vajdanak bockait mondjak
 magjar orsag kirallianak.
 bockaj királnak mondjak...
 Rendet aluan
 Az bötkös basa egri basa vala
 casar kencebüil mind ur fjak vala
 allaüalokat kapalni küld vala
 dengeleg mihalj mellethe (?) vala
 Casar saüaüal v azt mondja vala
 Ha valahonnet ellenseg tamadna
 kegjelmes uram mig feiün fen allana
 budaj tomosüarj egri basa nem hadna.
 Pencet hatalmas casar nem kemellj
 neki segjceget melled
 mert az magjar nemzetet nagjon szeretj
 hüisegeted tüled jo neüre vesi
 Tistessegüel ajandekot el veüek
 feüdelmünküel wrrak megj
 [köszönek
 nagj hüisegeket ez mellet Jgjkrek...
 casar köüetj azt Jo neüen w.....
 Ezzek wttan sok
 Isten gözni be Jrni mind mj,
 Dünan tül es Jnnet mind mi essek
 mit megj ertettem azrül emlekezzünk

¹ Illésházy István. ² Nyáry Pál. ³ Homonnai Bálint és György. ⁴ Mágócsy Ferenc. ⁵ Csáky István. ⁶ Báthori István. ⁷ Báthori Gábor. ⁸ Rákóczi Zsigmond. ⁹ Gyulafi László. ¹⁰ Rákóczi Lajos. ¹¹ Perényi György. ¹² Mellich Pál.

Ezzen közben nemetek kesültenek
 basta¹ görgüel sokan gjülekeztenek
 borsod var megjeben tesket vertenek
 magjarokual megj wjni igekeznek
 Balaz¹ ot ciak gorsan gonossül iara
 vak merősege ot nekj nem hasnala,
 mast bokornak velne az viadalba
 ellenségtül félj mind végig az viadalba,
 Sok io segjn legint balaz ot veste,
 ü magais fogsagban essek weze
 bizodalmat ezzel nemetnek szerze
 ez hir halüan töb nemet gjüle ösue,

Següitür Tercia pars

Immar ercük wrünknak indülattiat
 hadaüal kassabül w ki szallassat
 nemet balaznak halla nagj romlassat,
 siecegüel visi wala szept hadat,
 Hirtelensegüel az hir iutot wala
 ciak magoci ferenc vrünkual wala
 masik vr fj Homonnaj görgj vala
 ki köuecegben iar kj taüol wala
 Sok io leginnel az nagj albert vala,
 segnei miklos jo legjneküel vala
 secj gorgj gjalogjok hadaüal wala
 homonnaj balintis taüol wala,
 Gestel körnül Homonninak szept hada
 uranak indülattiat hallia vala
 edelin fele imar Vrünk wala
 basta gjorgis hozza nem messe wala
 Sok Jambor vitez ember harcon wese
 nemet magjar löues miat epede
 vegre magjar vitez fütni erede
 kit az nemet vyel nem von essebe
 Eysel had mind menten megjen vala
 feiedelmünk megj azt nem tüdga vala
 posta abraham megj mondotta vala
 kegjelmes vrram hadad füt azt mondga.
 Derék sereg az kj vrünküal vala
 seregben alj mint ha vini akarna
 egj nagj ködöt Isten tamastot vala
 kitül nemet keües magjart nem lattja
 Az savon tül basta hadaüal wala
 torka sakattaban kialttja vala
 tistessege vestet arülo volna
 az ki az savon ma által gazolna,
 Ilj az Istennek, nagj gond viselesse
 kit az ember remelnie sem velne
 bastia vely dandart es vrünk serege
 feltj vtöl minden hadat ot vestje,

¹ Basta György.

¹ Németh Balázs, hajdukapitány.

Megjs igen füt Hajdusag feleben
 Homonnai balintnak hir lün ezben
 siet vrra vttan nagj sietsegeben
 megj segite sep hadaual Igeben
 Lippaj balaz körnül kezde Jarni
 titkon lüeleüel gjakran erteti
 az kengjelt felen akaria niomatnj
 sok igjret vegre megj kezde gjőzni
 Bastanak az erdeli vaidasagot
 holta napig igjrik urasagot
 hogj ha megj verhetj az magjarokat,
 tegje rabba mind az partos wrakot,
 Le vagassa nemessegüel wrakot,
 porra tegje mind az eges orsagot
 lipainak vys igjri vajdasagot
 haidüsagnak nemessek josagokot,
 Az segin parastcagot ne bantanak
 de az nemesseget mindenüt vagnak
 nagj warvrrak kü varat hadnagjoknak
 ciak hajdusag vrünkat kezben adnak
 Halla basta lippainak kes voltat
 bannia hajdusag nem fogadga szauät:
 vrünknak magjar rarttia fogadassat
 az hir halüan fellieb sallita hadat
 Kassaban vrunk ismeg haza tere,
 Istennek halat ada gjülest hirdete
 orsag iaüarül minten jot wegezne
 patakra Indüla vrunk ezt el vegezüe
 Hadaüal basta görgj alla indüla
 kassanal tegla vető . . . szalla.
 Miskere ellessel basta be szalla
 masodik napon ismeg göncön hala
 jüta santora azkor megj ot hala
 negjedik napon ü tokajban Jüta
 Rüber görgj vala ot capitansagban
 ki bastat lata olj nagj vigasagban,
 de nem mülata basta görgj tokajban
 biztatá rübert megj sabadjtasban
 Egj nihan nemetet basta ot hagja
 ellest Jgen sokat vk nem haghata
 mert minden fele nagj süksege vala
 kerestürban ü halassa let vala,
 Lykara v mas nap hajnalban mene
 patak varat w el kerülte vala
 az mondota hegj allol el ment vala
 de mindenüt eggetüe megjen vala
 Vyhelben szalla es megj fütta völa
 borsiban hogj sok gjalog hajdü volna
 Szeleméri miklósnak¹ udüarába
 gorsaságüal rajok mentenek wala
 Por hajdusag felnie nem tüd vala

¹ Zeleméry Miklós.

mert az tobzodasnak estenek vala
nemet közel volna nem tüdgya vala
ciak siüalkodast kezde hallania
Hazakat kezdek mingiart gjütania,
por had az tüz allol kezde fütania
szoloskey (?) tartania
lővik va akazzak vala
Bastat eperiesben varas bocata,
Hitit fogadassat ot hatra haggja
eggjk resset hadanak sarosra bocata
sebes kellemesre¹ tőbit szallita,
Egetessel basta jüs megjen vala
falükat varassokat eget vala
minden rendeket öllet vagat vala
Düselmentnek minden rendet mond vala
Nagy kart tül eperies ezzel ez orsagban
jelesben ez három fű var megieben
Sarosban türocban es az gömörben
hogj salast adal bastanak eperiesben
Terebesbül vrünk meg indült wala
vasar heljre onnet nepeüel jüta
onnet garamban ismeg jütöt vala
Vyhelben jüta onnet patakban szalla
Saros patakban nem sokat mülata
serencre jüta ottis nem mülata
onnet kassara fel sietet vala
lippaj ellenben igen gül vala
Negj ezzer magauäl balaz indüla
lovon menni v ot senkit nem haggja
gialog forgodast gorsabnak gondola,
Tüdgya nemetet hazban topastollja
Jütanak az witezek ejfel korban
el lepek falükat siüalkodasban
fel sebestis fel gjütak vk azonban
nagy sebes fel sebes nagy langban
Hire lün ezben eperiest bastanak
jol hallia szolassat magjar püskaknak
bannia nem izzenhet sarost valoknak
magjarok is egesseg fele ballagnak
Eöreöm mondok urunkhoz be jütanak
neresege feienkent vigadanak
fü fű vitezek ajandekoztatanak
lippai balazüäl nagy vigan laknak
El hiüe balaz magat dolgaiban
v akar fű lönni minden dologban
halgat vrünk ciak nagy jamborsagaban
tür ideig balaznak nagy sok dolgokban,
Ez Idő közt vrünk kassaban vala
külömb külömb dolgokat igazgata
balaz dolgat elmeieben forgattja
It kette sakada balaznak torka,

¹ Helység Sárosmegyében

Kar lün balaznak magat jg vestni
tökeltelenség eot jm mere visy
elletet es tistessegét mint vesti
jg iar az kj magat hamar el hisi
Casartül az köüet jüs megjen vala
bőtkös basa gjakran ot forog vala
koronat casar megj igirte vala
Rakos mezeirre hivattiak vala
Illes Hazj Jstüan wrünkäl wala
köüetsegben kj sokat faradoza
niari palüäl nagj sok münkaiok wala
kiert vket az megj aldgya
Sok jo vitezek vrünkäl valanak
löüag gialog santalanon valanak
nagy vigan jarnak mert vk nem
[koplalnak
nagy gazdag tabora vagjon vrünkäl
Vezer basa satorat fel voniatta
az basaküäl tanacca azzon vala
minemü szeptistessegüel fogadgya
az koronat szept modgjaüäl megj adgya
Török tabor az Rakosnak mezeien
sep öltözet gazdagsagüäl kesülien
magjar hadis eljüta szept rendüel jüüien
Cüdallia az pogansag annin leüen
Mondgyak vala közöttök ezt beselüen
egj magjar sem holt volt, megj vadnak
[elüen
cüdalkoznak seregek öltöztettien
sok embernek feiedelmünküel leüen
Vrraknak vrrünk azt megj hatta vala
jó hadnagjoknak azt parancoltattja,
vigjazatban minden fele rend volna
mert calatcagoktül igen tart vala
Parancolüan nekjk megj hatta vala
hogj ha latnak török ha mit akarna
homonnaj balintra bizta vala
hogj halalig minden kezen megj halna
Vrünk is sep satorat fel voniatta
vrrak satorral körel voniatta
vezer basa nagj igen varia vala
nagy szept tistessegüel vala
. sinü köueküel raküa
kik nagj vala
Regen sa kiraljnak wittek vala
sekies sandornak mind arran vala
Garadiccais mind draga kü vala
Jriak tiz fele draga kü volt volna
korona teteieben draga smaragdüs volna
draga hosszü göngj semeküel megj raküa
Arran koporsóban¹ temettetet wolt
koporsoia draga kanbürkülüs wolt

¹ A XVI. században még láda szinonimája is van

sapil gemant köüel oldala rakot volt
sötetcegben fenlő wjlagossag wolt
Emlekezetert ezt ciak szamlalom
hogj penig ilj gazdag volt nem cüdalom
ez világ öüe volt rüla azt hallom
kar nagj lesen ha menjorsagban nem

[latom]

Sekeben wrünk satorban wlj wala
tistessegüel hozzaja mentek wala
az koronat vk be mütattak wala
tistessegüel vrraküal fogatta wala
Casar száüaüal nagj szepeu megj aldak
magjar vr fiak az koronat mar tarttjak
az vezérüel wrünk feieben adak
magjar orsag kjrallianak kjaltak
Casar hada Rendüel talpon alj wala
magjar orsag hadais rendet alj wala
mert az törökis magjartül fel wala
magjarokis v tülök . . . nak wala

Nagj sep aldassal megj aldottak wala
minden rend vigadnak wala

Delliest wgj mint az ebed w . . . la
Rakos mezeien az taborban w . . .
egj arranj pohar Düna vizen . . .
feiedelmünk rajok kösönt . . .

Harman az feieben megj ittak wala
halakat az istennek attak wala
vttokat nekik megj aldotta wala
haza menetelekettis megj aldgja

Koronazasa hogj megj lün wrünknak
jó emlekezetü bockaj Istvannak
ki mondatek magyarok kiralianak
moldüa háüasselve erdelnek vranak

Istennek kegjelme vgj igazgasa
feienkent nagj bekesegüel megj hoza
eges kerestjenseg az Jstent alda
kerek hogj elletetis hosszabtna :

Kences kassaba korponarül iüta
sok köüetek hozza érkeztek wala
nemet lengjel erdelj körül wala
mint feiedelem tistessegüel valast ad

[wala]

Semmi keüielseg w benne nem wala
feiedelem modgjara magat tarttja wala
noha mindennek jo nem lehet wala
joküal magat wh szerettetj wala,

Ket predicatora nekie wala
alj vincj¹ peter es czeglédi jános² wala
kiküel az vr istent diciri wala
kicin es nagj

Hajdüsag miat olj nagj büüa wala
samtalan sok panast . . . wala

¹ Alvinczy Péter. ² Czegléd János.

sep száüaüal mindent . . .
mert örömost nekjek . . .
az kik tül hadakoznak wala
Redej (n)emetj gergelj wala
Hüs . . . es hajdú hozzáik halgat

[wala]

Poson kore . . . wk hadakoznak wala
szez hazakban Imar ferkeztek wala
ersek er labok allat alj wala
Jgekeznek . . . igoz hajtania

Feiedelmünknek giakran irnak wala
segicceget hogj melleiek bocatna
gjakorta allata jargalnak wala
nemetek ellesset el fogtak wala

Vrrakat wrünk gjakran kerü wala
Jo kedüe közzülök az kinek volna,
segiccegeüel hozzáik bocattja
hisi istent aztis kezehez adgja,

Jambor vr finak hüsegere bizak
Homonnaj balintot ra walastak
attjanakis jó witez woltat tüdgjak
s mindenben rajta Isten aldassat lattiak

Segitcegere az vr istent hüüa
Josa deiak hadnagiat w szolita
szez algüit wrünknak ki voniata
louagiat gjalogiat el indjtata

Nagj örömök lün mind az vitezeknek
hogj jüesset ertek kiralj seregenek
törökökes algjüküal érkeznek
örömökben mind allatt jüölteneik

Jancarokes sancot haniatnak . . .
kibel sok goliobist be szori . . .
de az varbül nag löüest . . . (v) ala
sok magjar török miattok (elpusztult

[wa] la

Hid alla ket nagj algjü szolgál (lt) . . .
[(wala)]

kj vitezekben nagj kart (tett) wala
sok török alla medelet . . . wala,
sancot sieten kapühoz vittek wala

Sok jo szegjn legjn vrez ot . . .
vitez hadnagjoküal forgodik wala
ki mint esset en be tudnam Jrnia
dolgokat ha megj tudnak mondania,

Sümmaia az fizesse megj az isten
adgja szent orsagat nekik az isten
ki megj marat eltesse az vr isten
sok Jáüaüal aldgja meg az szent isten

Ket ostromon sok jambor witez wese
harmadik ostromhoz minden kesüle
torok magjar Jesust allat iüölte
rettenetes keppen megj nekj mene
Törökös magjar vitezkedik wala

egj serecen szaslo tarto vala
vitez modra az fokra fel ment vala
török szaslot fokon lobogtat vala
Serjekednek vitezek forgolodnak
vttanna az fokra nagy sokan hagnak.
de nemetekis belől forgolodnak
nagy sok artalmokat niakokban hannak
Sok J..... k ostromon vesenek
hadnag..... nagy andras löües miat

[elessek
sok teste..... fergek megj ottek
mert..... erette nem mehettek
Az sok test..... lón ot szelel feküt
az per estet... ötte ciak mezöt
szolot..... tüle nem lehetöt
feiet..... a sirt vgj götrödöt
Tortint le..... ragadni akartak
tarsokat ot hadnia nem akartak
Ha tekintetek magokis ot hattak
mert az sürü lovast megj nem alljattak
Az nagy heusegben meg epettek vala
mind az ket fel Jgen megj farat vala
varban ellessekis keüesselt vala
var üüüasnak mar nolcuan napia vala
Hirre varat vr fj keretj vala
ne vesztének magokat Jntj vala
mert ha ostrommal haz kezekhez jütna
vitezek miat halalok fordülne

Magokat gondolak szot kj adanak
tisztessegessen ha el bocattatnak
marhaioktül ha megj nem fostatnak
magjarok hitre hazat meg adnak
Jambor urrat Illies Hazit keüanniak
hitökre hogj kozigben be bocatnak
Jo vegezes uttan megj kj bocattjak
Jo ok allat az varatis megj adgjak
Ez dologrül urrak tanackozanak
postan vrunk... .. ezben hirt adanak
egj akaratbül..... (min)d ra allanak
köz..... hazira bizanak

Ruhaiat az vr fj el ve.....
nagi batorsagüal magat....
az varban hogj ü magat..... tna
Jm melj serencere üt maga
Taboranak szep rend tartassa
estüe regüel iesust kialt...
az orsag zasloiat fen tar..... la
szaslo tarto pankotaj Janos.... la
Minde nap az istent dicirik (vala)
Jambor predjcator Vince Pál vala
koniorgest estüe holüal tesnek vala
segjceget istennek kerik vala,
Az koniorgest Hogj el vegeztek vala

nagy sötetben arrokban mennek wala
tornaj tamas az ur fjual vala
Josa deak Omani Janos vala,
Az vizen hogj altal gazoltak wala
az palank likan be büttak vala
az wrfi magat fel voniatta vala
az vrait ot marattnak vala
Halgattia az kapitan keüansagat
de nem ismerik nekj abrazattiat,
elmeiben szedegeti az tractat,
Jol vegezek Jgerek vrrok hazat,
Közöttök wk erős friget kotjnek
Hogj walamelj fellül ne Rettgenenek
ne lünenek Hüsek Cendesednenek
kesülnek az napra kj menninek
Jambor..... küen gasparnak
kar..... felejték aznak
Hogj ky..... hüsta vrüinknak
s an H.... a meg bana iambornak
Fülek ta..... ban szep Josagat
tarsøn... tül marat Jobbagiat
pele..... kere ilj ok állat
küen gaspar nagi Haddal Hüst vara
[allat

Törökök.... ukban bankodnak wala
Hogj... vitez török ot marada
nemet vtan mennie akar vala,
rajtok esset sok kart megj torolljhassa:
Bossonkodnak hogj predat nem kap-
[hatnak

mert termeseti az volna farkasnak
mond az pater noster török vramnak
de az baranj kelj inkab az Rauasnak
Ki meninek nemetek bekesegüel
be meninek magjarok tistesegüel
törest épitenek siecegüel
el salla allola tabor szep rendüel,
Hetedik napian szent Andras haüanak
Jgen vya török nogradot maganak
nem lün mit tenni nemet Capitannak
vy var allat essedezik vr fjnak
Megj igjre vrfinak nograd varat,
Ciak vynne el allola Casar hadat,
Jgere az vr fj kegjelmes voltat
bocata vele egj Jambor szolgálait
Jambor vitezt az kerestürj istüant
kinek kezeben adak nograd kolcat
el befelle alla Casar hadat
bekeül..... ek nemet hadat,
Sinten vgj lün dolga min....
ki jambor solgaia wala
egj soban ellene vet....
nem örülhete igjret folo

Az Horeb Hegjre fel vitte
 Jgeret földet megj mütä
 de az isten nekie azt mo...
 Hogj birnia azt w nekj
 Rovid napon mioses megj hol...
 Horeb hegjenel temettek
 jambor feiedelmünk sietne...
 Jllen cüdalatos az isten dolga
 Sok feiedelmeket elő hozhatünk
 keüeset eltenek kiket olüassünk
 de haladatransagükörül gondolkodgjünk
 hogj istentül azzert ostoroztatunk,
 Olj bünöküel neha az istent banttjük
 Hogj azt mi ciak bünnekis nem
 [allittük
 Hogj azzert büntet essünkben sem
 [vessük
 elletünket azzert meg röüidittük
 Betelek vrünkön az bolc mondassa,
 baratodnak ha kit tartas magadba
 megjs ne bizd magad edes száüara
 mert nem tüdad mit gondol artassodra,
 Az ördögnek sok practicaia vagjon
 megj vetesre nagj sok haloia vagjon
 Bekesseget jar nemet de azzon vagjon
 kegjes feiedelmünknek mint arthasson
 Jgekezik mikeppen el vestesse
 jambor vrunk elletet vegezhesse,
 magat igjretüel kihez kösse
 hogj hamarab nekj veget erhesse,
 Tisztesseg..... iambornak
 uram..... vitezlő Rendeknek
vgj alj nemellieknek
 vagas az sakacnak
 Valaki akar lenni
 vegtere.... sem fog lehetnj
 Johire..... tisztesseget veszti
 mint..... magat veszti
 De Ha..... ezzel megj ernek
 ez se..... vk el felejtene
 ez ha..... vert elő nem kernek
 es han..... megjs meg büntetnek
 Isten ellöt mindenek nelüan lesnek
 az artatlan Halalük örüendeznek
 az Hamis Hitü gilkössok el vesnek
 Ha tekintik penzert Poklot kerestek
 Walakjnek az vh keüesse nem ellég
 aznak az mas ember soka sem elleg
 többrül többre ember vgj igekezzek
 telhetetlensegert feie ne essek
 Nem nem tud az ember kinek hinnie
 kit barattjanak v velne lönnie

az sokta az embert törben eitenj
 mint kataj vendegsegben ezt szerzj
 Jgekezetj nekj azzon wala
 nem tüdöm nekj mit igirtek wala
 vrrakatis mind Jgen tancoltassa
 bockaj hüieit mind eg vtton bocassa,
 De az vr istennek gond viselesse,
 ki maradassokra gondot visele
 Im ez vilag sem adatek kezebe
 az nagj bodogsagbülis kj rekede,
 Eggik hitet masiküal hamiss(it)...
 tizet Hüsät egj mas hat...
 ezt a vetket nem sokta e...
 ez az szent lelek Jsten ellen...
 Cristus mondja az eüangelj...
 vetkeznj az szent lelek...
 sem ez világban sem az mas...
 meg nem bocattatik az bodog...
 Tüdüan azzert az kj az bünr...
 az szent lelek elsőben Jele...
 Ha nem fogadod dolgod nem
 Testben lelekben veszedelmes...
 Sok szent Jrras olüassokat az ördög
 el cabitot batoritot az ordog
 vrasagert el hitetett az ordog
 mostis sokak kornül forgolodik ezzen
 [ordog :
 Ezzen közben bekeseget Jartattja
 nemet casar torok casarhoz küldé,
 cobor mihalj es kekedj gorg vala
 Jo üalassal casartül jettek vala,
 Kataj vrünkat ebeden Hjúa
 hogj mar örömeben vigan tartana
 Jstennek Jtiletit nem gondola,
 el vegezet sandekiat Jndithatna
 Ezzek vtan betegeskedni kezde
 nem sokara lün meg nehezülesse,
 kj Jlenek katajnal, meg ölte
 Jgekezik többj se kerülhesse,
 Isten az kj igaz lato mindenben
 nem engede hogj ez mülnak semmiben
 töb dolgokes Jlenek ezzenben
 vasban verek katait ezzen közben.
 Halalanak ellötte let dolgokat,
 besselem vrraknak w Halalat
 melj Hamar vttannok
 ki ada nekünk somo...
 Az Istennek bolceseges...
 titkajt vh nekj
 öt vr fjat mellote
 vrünk sem kesek vtta
 Halala törtinek Jambor
 jo emlekezetü batorj

cakj Jstüannak giulafj
 dercfj miklosnak jambor....
 megj holt wala
 egj..... tamadot wala
 tec..... hogj le esset volna
 Hü..... nagj hamar megj hala,
 Matias..... w magzattja wala
 ezze..... kilencüenben wala
 nag..... az vilagbül ki mült wala
 har..... egjek köüettek wala
 Söld.... becben megj holt wala,
 orost..... len megj Holtak wala.
 nagj..... karacon napian wala.
 halala előtt ezzek lötenek wala
 Ha az wr isten vt eltette volna
 az Hatart gorg ossagra vette volna
 az pogansagj igj ki nem került volna,
 mi aztis el vestük mj tüle marat wala,
 Ferdinand casar felöle azt monta
 vagj w soha ne szüllettetet volna
 az vagj soha halala ne let volna
 el vegezet dolog Hogj mind megj kelj
 [halnja
 Sok Jambortül hallottam es wgj irom
 vrünk Halala ellöt mj let azt mondom
 karacon estje kakük szolt azt hallom
 kassan keresnie fa viragzot ertöm
 Telünk Hozzaja igen meleg wala,
 az Jegj rakás sokaktül el mült wala
 vrünk imar nagj betegseben wala
 kibül elletet nem Remellik wala,
 Vdüar gond viselő Faj görgj¹ wala
 Az predikaciót halgattja wala
 wr vacoraiait hozzaia w....
 az wrrakat istenert kerj....
 egj mast ercek azt parancj
 Ezzek wttan testamentomho
 mert nagj Gondja wala
 Jambor vr fiakra....
 orsagünknak szerzet nagj
 Istennek rajta ez wala nagj...
 ez keües ideig nagj birod...
 wiüas nélkül sok fü hazat
 mit keüant ket nagj
 Sep Jaüait mind be irratta
 kinek mit akar hadni irrata
 Homonnait kepeben hatta wa...
 kencet körönat nekj hagjot wala,
 Casartül küldetet arranias koronát
 sep szasloiat bottjat arranias kardgjat
 sok sep ioküal öltözet füfy louat

¹ Fáy György.

ezzek vtan Istennek ajanla magat.
 Draga szept vallassokat tesen wala
 teremtoienek az istent mondja wala
 megj valtoianak chst vallja wala
 batorsagiäl ilj vallast tesen wala
 Ha ez világ bünet megj bocathattja
 az istennek veghetetlen irlalma,
 egj emberet inkab megj bocathattja
 az fenies christüssert megj bocattja,
 Hisem az attja istennek irlalmát
 hisem az Jesus christüs szent halalat
 dicösegüel ertem fel tamadassat
 hisem öiök ellet bodogság megj
 [Hozasat,
 Az teremto istent latnia fogom
 az en megj megvaltommal meg
 [ismerkedöm
 az en testemet megj vyülni hisem
 az szent lelek vr istenben el nüksom
 Jrnak wala estendő forgassaban
 ezzer hat szazban es az felet hatban
 ket karacon közt penteken....
 el nügoüek az vr (ban)¹
 Sep p..... wala
 f..... kesülnek wala
 Ha.... ottessek wala
 vd... ben öltözöt wala
 Jamb..... kesergik wala
 bo.... batiat ohajttja
 so.... dnak azt banniak wala
 kj..... anniarül kesergj wala
 Jambor... esa mar megj solt wala
 az... el nügot wala
 palota.... egj ket magzattja sirattia
 vrrok attjoknak halalat gjassollja
 Megis egj keüsset szolok wrünkrül
 Jo emlekezetü feiedelminkrül
 Jsten felö io bockaj istüanrül
 penteken törtint nagj sok dolgairül.
 Szaia bül szarmazot bessedet irrok
 de babonat ezbül ne tanülliatok
 penteken sok dolgon ment altal kit
 [hallok
 ciak jo emlekezetiert kit irrok
 Kolozuarban penteken születet volt
 penteken kerestelesseis let volt
 kiralj vdiaraban penteken ment volt
 penteken onnetis alla iütöt volt
 Varadj kapitan penteken let volt
 penteken casartül jo valas jüt volt
 penteken nemeteküelis megj vit volt
 pec Janos penteken foglja esset volt

¹ 1606 dec. 29-én.

